

GORIŠKA STRAŽA

Narečnica naj se pošilja na upravništvo "Goriške Straže" v Gorici, ulica Veturini 9, dopisni pa na uradno mesto ravno- tam. Oglasi se računajo v širini enega stolpca 1 mm visokosti za enkrat 50 st., za večkrat po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja v Gorici vsak četrtrek opoldne. Velja do konca leta L. I. Posamezna številka se dobivajo v raznih goriških trafikah in trgovinah po 15 stot.

Naša društva - na plan!

Mi Slovenci smo imeli v zasedenem ozemlju krasno razpredeno društveno organizacijo. Stranke vseh barv so polagale prav vroče svojim pristašem na srce, naj se zbirajo v društvih: izobraževalnih, bralnih in pevskih, telovadnih in gospodarskih itd. In društva so rastle a ne samo na papirju, temveč ogromna večina teh je tudi v resnici vstrajno delovala, kar se je čutilo prav posebno v zadnjih letih pred izbruhom svetovnega požara na vseh poljih našega narodnega življenja. Imeli smo v Gorici dve društveni središči: »Krščansko socijalno zvezo«, in »Zvezo narodnih društev«. Razen teh sta Goriška Sokolska župa in Orlovska zveza prav krepko tekmovali, da sta razširili pravo umevanje telovadbe do zadnjih kotov naše zemlje. Naša gospodarska društva pa so postajala čimdalje odločilnejši činitelji pri napredku in gospodarski samoosvojitvi slovenskega ljudstva. Veliki pomen zadržuje misli je prodrli do najširših ljudskih plasti. Vse to smo imeli in naši ljudje, ki so morali vsled vojnega divjanja v begunstvo, so se prav radi pobahali z našimi kulturnimi in gospodarskimi organizacijami med tujci, kamor jih je usoda zanesla.

Tudi danes je še dosti ljudi med nami, ki se radi vdarijo na prsi, češ: imeli smo pred vojno to in to, vidiš prijatelj, da nismo mevže. Res je to, toda s tem nam ni prav nič pomagano, ker od samih spominov na lepo preteklost ne moremo živeti v nelepi sedanjosti. Tudi tujec, ki prihaja med nas, bo sodil naš narod le po tem, kar ima in kar se trudi, da si zopet ustvari, a ne po hvalisanju preteklosti. To mora biti danes že vsakomur jasno.

Vojna nam je vzela vse, škodovala je ogromno tudi našim društvom. A kakor se trudimo, da obnovimo svoje porušene domove, razkopane vinograde, take moramo krepko zastaviti vse svoje sile, da zopet oživimo naša društva po vseh naših krajih do zadnjega kosa, kjer biva naš človek. Vsa naša društva se morajo zopet obuditi k življenju in tvoriti vsako v svojem okolišču trdno opiralnico za naše kulturno in gospodarsko delo.

Zdaj so že nastopili dolgi zimski večeri, naše ljudstvo ima več časa, vsled tega naj se izrabi ta prilika, da se napravijo vsi potrebni koraki za obuditev naših izobraževalnih organizacij. To vprašanje je prevažno; vsak dan zamude nam je v neizmerno škodo. Menim, da bi ne bilo odveč, ako bi se tudi drugi oglašili z morebitnimi nasveti in predlogi. S cincanjem, zdihovanjem in tožbo o sedanjih nezno- snih razmerah ne odpravimo ničesar, le krepko in smotreno delo vedno in povsod, nas more rešiti in nam izboljšati naš težavni položaj, v katerega nas je pahnila zločinska vojna brez naše krivde. Zato pa

Pri vipavcu.

Zivimo v dobi stavk. Ni ga dnevnika, ki bi nam ne prinesel vesti o kaki novi stavki. In kdo vse že ne stavka dandanes! V New Yorku so stavkali gledališni igralci. V tem njihovem boju jih je podpiralo vse občinstvo, pa naj je že posečalo gledališča ali ne. Podjetja so se morala slednjič udati, zvišala so plače igralcem, obenem pa tudi ceno vstopnicam, kar je povzročilo takojšnjo stavko občinstva. Igralci so sicer igrali, a igrali so praznim sedežem in še bolj praznim mošnjikom podjetnikov. Ko se pa poleže stavka občinstva, prično stavkati podjetniki sami in umetnost postane žoga, katero vrže ta z roko, brne drugi z ного in odbije tretji z glavjo. V Bostonu so stavkali mestni redarji. Ta stavka je trajala samo 24 ur. Redarji se sicer niso mogli ponašati s pozitivnim uspehom, pač pa mesto samo. Po preteku enega dne sploh ni bilo kaj varovati in štiti, ker so v tem času roparji in tatovi že vse poropali in pokradli. Prizanesli niso niti samim redarjem, ki niso smeli, zvesti svoji dani stavkarski prisegi, braniti lastninske pravice. V Firence so stavkale babice. Kako je bilo s to stavko, nismo mogli dognati iz časopisov -- zadeva je bila za javnost predelikatna, -- toda prijatelj, ki se je vrnil ni dolgo od tega iz tega mesta, nam ni vedel ničesar poročati, iz česar sklepamo, da so se potolažile babice, očetje in novorojenčki. Da pa stavkajo stavci zdaj tu, zdaj tam, ni nič čudnega. Strec in stavka morata biti, če sodimo že po besedah, v najbližjem sorodstvu.

Po vsi naši deželi je objavljen takozvani »Calmiere«, cenik za najpotrebnejše stvari. V tem ceniku je določena tudi cena perutnini. Piščanci in kokoši in sem spadajo tudi petelini, se plačujejo po 7 L. kilo žive vage. In vendar se je zgodil v naši deželi izjemen slučaj, da je plačala kmetica za petelina čez

vsi, prav vsi, na krov, da otmemo svojo ladjo in da vstvarimo dobro podlago za nadaljni svoj kulturni in gospodarski napredek.

Volitve v Italiji.

Značilno za volitve v Italiji je dejstvo, da se meščanski srednji sloji niso udeležili volitev. Med njimi vlada splošna nezadovoljnost radi sedanjih obupnih razmer. Pomanjkanje živil in draginja je v mestih vedno večja, ker mora država tiskati in razsipati milijarde bankovcev za izplačilo svojih dolgov, ker za sedaj ni mogoč drugi način izplačevanja državnega dolga. Na tak način se pa gre nasproti pogubi in obupu in ni čuda, da ni od meščanskega srednjega stanu glasovala niti polovica volilcev, kateri so se držali načela obupancev: delavec vidi svojo rešitev v socializmu, kmet v ljudski stranki, a mi, od vseh prevarani in na poti v siromaštvu, kam naj se mi obrnemo?

Ta nezadovoljnost je spojena s splošnim razočaranjem, ki so ga nudili dogodki po vojni. Liberalno meščanstvo je moralo doživeti popolen poraz italijanske diplomacije v Parizu, in Anglija in Amerika nista kazala nobenega zanimanja za gospodarske težnje Italije po vojni. Zdi se, kot bi ti dve državi ne upoštevale več svoje stare zaveznice, ki je navsezadnje napravila svojo dolžnost in gre sedaj radi tega na trnjevo pot temne prihodnosti.

Liberalno meščanstvo v Italiji je bilo nositelj velike nacionalno-imperijalistične ideje in je toliko ča sa in z velikim hrupom in vriščem naganjalo nerazod- sodne ljudske mase na vojno, da jo je slednjič Italija napovedala, opirajoč se ravno na te srednje sloje.

A prišlo je drugače. Prišla je vojna z nepreglednimi posledicami in je po petih letih prinesla obračun. Strahovit poraz liberalne stranke v Italiji in popočna zmaga ljudske stranke in socialistov, ki ude- reajo sedaj kot vihar ljudske nevolje v zbornico, je sijajen dokaz, da niso hotele široke plasti italijanskega naroda vojne, ki je ravno Italiji povzročila toliko zla in da ne pride več ona stranka na površje, ki se je s sedanjim molkom pri volitvah sama sebe obsodila in ki je že 25 let odločevala o usodi Italije.

Kaj bo sedaj? Liberalne stranke vseh struj so izgubile okoli 200 mandatov in štejejo sedaj nekaj čez 200 poslancev; to število je premajhno, da bi te stranke tudi v slučaju, da nastopajo skupno, mogle same odločevati. Socialisti štejejo z demokrati in republikanci tudi skoraj 200 poslancev, a ljudska

750 lir, ako seštejemo stroške njenega odvetnika, stroške odvetnika njene nasprotnice, stroške sodnijske komisije in druge take malenkosti. In bil je to čisto navaden petelin. Pobrskal je nekoliko po dvorišču in vzdignil tak prah, da je postal vse pozorno. Karabinirji so poizvedovali, sodnja je določila komisijo in ogled na licu mesta in tej komisiji so se pridružili odvetniki. »Kam pa greste?«, jih je vprašal radoveden potnik. »Na petelina!«, je dobil odgovor. »Brez pušk in brez lovske obleke?« »Gremo na domačega!« In šli so in prišli so ravno, ko je petelin najlepše kikerikal. »Joj, ima pa ta petelin lep glas!«, si je mislil odvetnik, ki si je bil svest dobljene pravde. »Nekam zagrelno prepeva!« si je mislil nasprotni odvetnik. »Če bi bil vsaj riž in parmezan zraven!« si je predstavljal sodnik in njegov zapisnikar je hitro dostavil seveda v mislih: »in še pol litra vina in vsaj tri egiptovske cigarete!« Petelin pa je le kikerikal in prikikirikal izgublajoči stranki 750 lir stroškov. Po današnjem »Calmiere« bi moral tehtati ta petelin ravno 107 kg, ali bi pa moral biti drugače precej znamenit. Toda niti petelin, ki je bil priča izdajstvu sv. Petra, ne bi mogel toliko stati in naj bi bil še tako dobro ohranjen telesno in glasovno. Včeraj sem videl petelina na sosednem dvorišču. -- Spomnil sem se 750 lir in odkril sem se mu. Ko sem preračunal, da bi stal ta petelin pri sedanjih konstelaciji 6375 K v Jugoslaviji, sem se mu priklonil. Pri do- znanju vrednosti petelina na Dunaju, ki bi znašala 8250 K, sem nazval petelina spoštljivo: »Vaša Ekscalenca!«

Francoski listi prinašajo vest, da se je vojak iz Avstralije na nemško-francoski fronti poročil (reci in piši!) osemkrat. Kadarkoli je bil odkazan njegovemu polku kak drug oddelek na fronti, si je izbral ta podjetni vojak novo ženo in sicer v vasi, kamor je prišel njegov polk iz jarkov na oddih. Temu dejstvu ne dostavljajo francoski listi nobene pripombe. In

stranka jih ima sto. Iz teh števil se razvidi tako, da bo treba prihodnji vladi krpati. Če in kako se ji to posreči, je za sedaj nemogoče prorokovati.

Za nas v zasedenem ozemlju je za sedaj iz narodnih ozirov velepomembno, da je poražena nacionalistična liberalna struja in da je zmaga na celi črti socijalna demokracija. Ta prevrat bomo v kratkem neposredno občutili.

Na drugi strani nas učijo te volitve, da je vojna sicer sama na sebi grozna, ali navsezadnje ima tudi svojo dobro stran: očisti politično ozračje kot nevihta. Ako je komu potres porušil hišo, bo sezidal novo, počasi in s težavami ali morda bo lepša in udobnejša kot prejšnja.

V Italiji se je pri zadnjih volitvah vršil isti proces, kot se bo, oziroma se je že vršil po vojni v vseh državah: stranke brez prave organizacije in brez ljudskih mas, stranke, ki morajo ob vsaki priložnosti in v vsaki državi ali deželi s politiko, koje obzorje ne sega čez ono s cerkvenega stolpa, krpati in širiti svoj program, izginjajo prej ali slej med dvemi nabijali; demokracijo vseh struj in krščansko ljudsko stranko.

Zveza slovenskih županstev in njeno zborovanje dne 27. nov.

V četrtek dne 27. nov. bi se imel vršiti v Gorici redni občni zbor »Zveze slovenskih županstev«. Ta zveza je naša najvažnejša gospodarska institucija, obsegajoč 105 občin na Goriškem; ker se je pa raztegnil delokrog komisarja za avtonome zadeve Goriške tudi na zasedeni del Kranjske in Koroške (Ziljska in Kanalska dolina), bi Zveza rada razširila avtonomatično svoj delokrog tudi na te občine, tako da bi združila kakih 170 županstev.

Delovanje Zveze bi bilo ravno v sedanjem času neizmerno važnosti. Gre za velevažna vprašanja vojnih odškodnin, podpor, beguncev itd. Ravno v ta namen in da se Zveza v smislu sedanjih potreb reorganizira, je bil sklican občni zbor v Gorico.

Civilni komisar Gottardi je pa z dopisom z dne 20. nov. občni zbor kratkoma prepovedal, sklicevaje se na avstrijski društveni zakon iz l. 1867. -- Predsednik Zveze je bil klican h karabinirjem, kjer se mu je reklo, naj se raje briga za družino in občino, v kateri še ni nobenega italijanskega napisa. -- Zveza se je obrnila na to z brzojavnim protestom v Rim in v Trst. Generalni civ. komisar je poklical brzojavno k sebi deputacijo županov v Trst, ki se je oglašila v sredo dne 26. okt. pri eksk. Ciuffelli-ju. V razgovoru, ki je trajal tri četrt ure, mu je deputacija razložila pomen in namen Zveze; razpravljala so se tudi druga vprašanja. Iz vsega razgovora je bilo

ravno nadaljevanje novice bi bilo zanimivo. Kako radi bi zvedeli čitatelji ime in priimek tega junaka, ki se ni strašil ne šrapnelov, ne granat, ne min, ne bomb, ne -- osmih zakonov. Nerešeno je tudi vprašanje, ni-li pustil vojak v svoji domovini, v Avstraliji, enakega šterila lastnih zakonskih polovic, kar bi se pač sklepalo že iz njegove spretnosti, ki si jo je moral pridobiti edino le po večkratni vaji. Zanimivo bi bilo tudi vedeti, kako so mu prišli na sled. Skoraj gotovo je imel odpust in tačas je prišlo na njegov naslov (vojna pošta št...) kar osem zavojev hkrati in na vsakem je bila označena kot odpošljateljica njegova zakonska žena. Žena z osmimi različnimi imeni pa vendar ne eksistira, ako ni ravno avstrijska nadvojvodinja. Kje se vojak sedaj nahaja, so-li njegove francoske žene že ustanovile društvo z neomejeno zavezo, ne vemo in vse to le po krivdi francoskih časnikarjev, ki so se izkazali v tej notici skrajno površne. Seveda. če bi nastopil ta vojak kot kandidat v državni zbor, potem bi znali povedati listi celo imena starih mater vseh osmih soprog, in ne samo to, dodali bi kandidatu, ne da bi zahtevali zato kake odškodnine, še par žen za nameček.

Nedelja je bila in fin dež je prišil iz megle. Večja družba je sedela v gostilni pri Chiantijevi pletenki, starina je bila namreč pošla, novo domače vino pa še ni bilo nastavljeno. Dež je legel na dušo, pijača na želodec in spomini na srce. Da nas razvedri, je povedal tovariš znano zgodbo o vinskem trgovcu. Pred smrtjo je vpeljal ta trgovec vse svoje otroke v skrivnosti svoje trgovine, in jim razkazal vso lepoto svojih vinogradov -- v tovarni. Na smrtni postelji jim je razodel še eno skrivnost. »Veste, sinovi« je dejal s pojemajočim glasom, »izjemoma se da napraviti vina tudi iz grozdja, toda le v najskrajnejšem slučaju, ako ni pri rokah teh ali onih kemikalij!« Na to je umrl. Družba je plačala in odšla, ne da bi se bila razvedrila.

posneti, da je eks. Ciuffelli o naših razmerah netočno in slabo informiran.

Občni zbor se je na to vendar-le vršil, toda izpasti so morale iz dnevnega reda volitve odbora. Občnega zbora se je udeležilo nad 80 županov in okrog 50 tajnikov. Ta nepričakovano velika udeležba je pričala, kako se zanimajo naša županstva za Zvezo.

Priobčujemo v naslednjem kratko poročilo o zborovanju:

Predsednik Savnik Ivan ugotovi sklepčnost, pozdravi navzoče, predstavi jim odposlanca vlade v osebi g. dr. Sekulina in delegata deželnega odbora v g. Peternelu, omenja, da odpadejo iz današnjega dnevnega reda volitve odbora, ker sedanja oblast še ni vzela na znanje »Zvezinih« pravil in od da besedo

društvenemu tajniku, ki poda poročilo o društvenem delovanju »Zveze« tekom njenega poldrugoletnega obstanka. Daljšega točnejšega poročila mu ni bilo mogoče sestaviti, ker hranijo karabinirji vse društvene knjige in spise od zadnje hišne preiskave meseca decembra 1918. in jih še niso vrnili vzkjub osebnim intervencijam od strani pisarne in yklyub pismeni prošnji.

Po odobrenju zapisnika označi predsednik kot zelo važno zadevo vseh županov, gerentov in upraviteljev sestavo proračunov. Ogromno narastlim stroškom stoji nasproti malenkostni dohodki, ki obstojajo večkrat edino le v užitnini.

Delegat dež. odbora pravi, naj bodo podlaga proračuna za leto 1920. računi prejšnjih let. Da se krijejo primanjkljaji, dobe občine posojila, predujme in priporoča te predujme.

Župan Kovarč omenja važnost valute, ki igra veliko ulogo in ki dela še večje težkoče, poudarja posebno ustanove. Stari računi (iz l. 1914.) so se izkazali kot slaba in nepravilna podlaga. Dolgov mnogo, davkoplačevalci so bili vpoklicani, zato je nemogoče sestaviti proračun, če se ne ve, koliko terjati za prejšnja leta.

Po mnenju delegata dež. odbora ne povzroča sestava proračuna nobenih težkoč. Glede valute velja načelo, da so pri plačah in najemninah krone enake liram, drugače pa po 40%, dokler ni konečno veljavno rešeno valutno vprašanje. Občine seveda ne morejo imeti dohodkov, ker niso ljudje plačevali. Novi zakoni, ki so na vidiku še v tekočem letu, obremenene nove industrije, vino, žganje itd.

Urbančič je mnenja, da manjka temelj proračunu ker ni davčnih sumarjev. Zato je že osnova porušena in proračuni bodo le formalni, brez praktične vrednosti. Zastopa stališče, raj plača država primanjkljaj, naj ga pa ne posoja potom predujmov.

Po daljši in burni debati, v katero so posegali po vrsti razni župani in tajniki in iz katere je izhajalo, da ne more upravitelj občine brez starešinstva sam nositi vse odgovornosti, je bil soglasno sprejet Kovarčev predlog, da se izvoli v vsaki občini odbor, ki naj napravi proračun. Ta naj obsega samo seznam stroškov, eventualnih dohodkov brez ozira na kritje primanjkljaja. Dodatno in po nasvetu vladnega zastopnika se je določilo tudi, naprositi vlado, naj vpostavi zopet stara starešinstva do prihodnjih volitev, da se tako postavijo sedanjim upraviteljem svetovalci iz prejšnjega starešinstva ob stran, da ne bo slonela vsa odgovornost edino le na ramenih upravitelja.

Pri točki vojne odškodnine se je spoznalo, da obsega ta točka toliko ogromnega materijala in posebnega študija, da je uspešna debata izključena, dokler ne stopi odbor, ki je vso to zadevo vsestransko in temeljito proučil, s konkretnimi predlogi pred občni zbor. V tem smislu je predlagal Urbančič izvolitev posebnega odbora, kar je bilo tudi sprejeto. V odbor so bili izvoljeni za tolminsko glavarstvo: Mikuš Anton (Sv. Lucija) in Močnik Andrej (Grahovo); za sežansko glavarstvo: Legiša Ivan (Mavlinje) in Jakomin Franc (Štanjel); za goriško glavarstvo: Kovarč Ignacij (Ajdovščina). Tomarčič Jožef (Kanal) in Marušič Pavel (Opatjeselo); za gradiščanski okraj: Zucchiati Anton (Medana).

Ker je bil s tem omejeni dnevni red izčrpan, zaključil predsednik zborovanje z zahvalo vsem zborovalcem na tako obilni udeležbi in s prošnjo, naj se v enakem in celo večjem številu udeleže občnega zbora, ki se skliče, kakor hitro vzame oblast društvena pravila na znanje.

„Drugó berilo“

za občne ljudske šole. -- Sestavil Dr. Prof. A. De Micheli. -- Založil Licinio Capelli, Trieste.

Od nekdanj je veljalo načelo, da so se podajali šolski mladini po vsebini in obliki najboljši sestavki književnosti.

Kdo se ne spominja, s kakšnim navdušenjem smo brali v ljudski šoli Levstikov »Psiček laja hovin-hov,« ali njegovega »Martina Krpana«, poleg mnogih drugih.

Dasiravno smo imeli v vzgojnem in leposlovnem oziru že prav dobra berila za ljudske šole -- če izvzamemo od bivše vlade po sili diktirano patrijotično snov -- so se vendar še vedno oglašali glasovi, naj se izbira in izpopolnjuje. -- Zdaj pa smo dobili za našo šolsko mladino tako berilo, da se čutimo kot kulturen narod z njim do dna duše užaljeni.

Oglejmo si na kratko poglavitve napake te knjige.

Vsaka šolska knjiga mora biti urejena po nekem načrtu, oziraje se zlasti na duševno obzorje otrokoyo. Ta knjiga tega nima. Sestavki so razmetani vsekrižem, brez reda in smotra. Večino beril je pisatelj se ve prepisal iz drugih naših čitank. Smolo pa je imel, ker ni izbral ravno najboljših beril. Kar pa je sam dodal, oziroma skoval, je naravnost za nič. Jezik brezpravljen, vsebina brezglava. Otroke 6. šolskega leta, s takim slogom, kot je v teh sestavkih, bom za svojo osebo predlagal vedno v razred za slaboumne.

Kdo naj razume to: »Palermo je glavno mesto v Siciliji, Katanija je tudi krasno mesto Sicilije. -- Glavna ulica pelje do velikanskega hriba, visok je 3300 metrov, ki je nastal iz izbruhanih snovi, do vulkana Etna.« Je naravnost neverjetno, da to piše en gospod doktor in profesor.

Knjiga govori celo o komponistih. Kljub svoji nad desetletni učiteljski praksi si ne morem misliti, kako bi našim, sicer razumnim 7letnim otrokom zabil v glavo, kaj je komponist.

Kam pripelje človeka brezglavost, kaže tale stavek o Italiji: »Vsled svoje lepote in bogatosti, je bila že od nekdanj močno obljudena, in lahko rečemo, da je bila do danes žrtev tujcev.« -- To je zelo slab in nedostojen poklon Italiji, kajti resnično kulturni, politično svobodni narodi ne puste, da bi jih izrabljali tuji.

Kar se tiče pesniškega dela, zavzema prvenstvo -- šteto od zadaj -- pisatelj nestvor »Na vrtu«, ki kaže, da gospod pisatelj tudi o pesništvu -- dasiravno je mednarodno -- nima niti pojma.

Knjiga je tedaj popolnoma zgrešila svoj namen, ker ne odgovarja splošno veljavnim pedagoškim načelom, in se v njej kruto žali lepota našega jezika.

Naše učiteljstvo -- brez doktorskih in profesor-skih naslovov -- bo znalo sestaviti vse kaj lepšega in duhovitejšega.

Učitelj.

Zanimiva kazenska razprava.

Dva velika »zločinca« sta sedela v soboto, 28. minolega meseca na zatožni klopi goriške okrožne sodnije, pod obtožbo hudodelstva izsiljevanja. Bila sta to gg. dr. Fran Gabršček, odvetnik v Gorici in Ivan Kacič, ravnatelj goriške podružnice Ljubljanske kred. banke. Nekateri listi so že vnaprej bobnali o tej razpravi, opozarjajoč svoje čitatelje na to zanimivo »predstavo«. No, poročila o izidu razprave niso tako obširna, kakor bi pričakovali po poprejšnjih opozoritvah. Kajti oba obtoženca sta bila po več kot triurni razpravi popolnoma oproščena.

Povod te kazenske pravde je star že nad eno leto. Ko je lani 2. novembra goriški pokrajinski odsek Narodnega Sveta v Ljubljani prevzel vso javno upravo v slovenskem delu dežele in v mestu Gorici, dobil iz Ljubljane naročilo, da mora zavarovati javne blagajne pred ubegom iz dežele. Ker je bil sum, da bi merodajni možje pri obnovitvenem uradu Gorici, Nemci, bodisi po narodnosti ali pa samo po mišljenju, zmali uiti z denarjem tega urada preko Trbiža, je naša narodna vlada sklenila, da se gotovina tega urada zapleni, in je poverila to nalogo članu g. dr. Gabrščeku. Ta se je z vojaškim pooblaščenjem, zdaj odsotnim dr. Pucom in članom finančnega odseka, g. Kacičem podal v obnovitveni urad, kjer je od začasnega voditelja, g. Fabiani-ja zahteval izročitev denarja. Le-ta se je branil in izjavil, da se uda le sili. Ko pa se ga je opozorilo, da se v slučaju potrebe lahko uporabi tudi sila, se je udal in odredil izročitev denarja. No, naenkrat ni bilo mogoče najti uradnice, ki je imela en ključ od blagajne. Čakali so jo do pol dne, končno je dr. Gabršček dal zastražiti blagajno po javni straži in odredil, da prideta blagajnika in dotična uradnica ob 2h pop. v urad za izročitev denarja. Ko sta se pa ob določeni uri dr. Gabršček in Kacič vrnila, sta našla že patroljo jugoslovskega polka, z ukazom vojaškega poveljstva, odpreti blagajno in izročiti denar Narodni vladi. Na to se je izročitev denarja nemoteno izvršila. Denarja je bilo okoli 290 tisočakov. To je zelo jezilo italijanski »Governo provvisorio«, ki je po dr. Pinausigu podal kazensko ovadbo, kateri je sledila tudi obtožnica od strani državnega pravdnštva.

Na razpravi je utemeljeval državni pravdnik Vinci obtožbo v tem smislu, da bi bila obtožnica morala pustiti denar pri miru, ker sta morala vedeti, da po londonskem paktu pripade Goriško Italiji, da torej Jugoslavija nima nikake pravice do te dežele. Dr. Gabršček se ni prerekal z državnim pravdnikom glede te modrosti, temveč je izjavil, da se vzdrži pobijanja teh nazorov, ker so mu kot Slovanu usta zaprta in ne sme svobodno izpovedati, kar misli. No, tudi sodnje ni državni pravdnik prepričal, kakor dokazuje oprostilna rajsodba.

To je suho poročilo. Komentarja ne pišemo, ker bi ga pisali najbrže le za g. cenzorja.

Deželni stavbeni red.

(Dalje.)

Zemljišča za trge in ulice se morajo pri dobivah v stavbne svrhe odstopiti občini 12 m široko zastonj, za eventualno nadaljno širino, ki bi jo potrebovala, pritiče posestniku primerna odškodnina. Ako leži ce-

sta ob meji z drugimi posestvi, pripada dolžnost, da vsak odstopi brezplačno polovico, ako pa mejaši ne nameravajo zazidati takoj svojih parcel, odkupi to polovico začasno občina, ki potirja pozneje od vsakega graditelja toliko odškodnine (brez obresti), kolikor je pripade v izmeri dolgostne črte. V vseh drugih slučajih mora občina odkupiti za trge in ceste potrebno zemljišče. Ako smatra za potrebno, otvoriti kako novo cesto, sme zahtevati odstop zemljišča, odškodnina se ji pa povrne pozneje v slučaju novih zgradb na polovico od obojestranskih graditeljev. Le poslopja so od teh odredb izvzeta. Ona morajo biti vedno primerno odškodovana.

V slučaju nesporazumljenja je sodna cenitev pri vseh odstopitvah merodajna. Uporabe vseh odstopitev v javni smoter se pa ne sme ubraniti, tudi ako se je v zadevi nastopila pot sodnijske cenitve ali tožbe.

Kadar smatra deželni odbor za kak kraj iz sanitarnih vzrokov zgradbo kanalizacije za odvajanje gnojnice ali deževnice ali pa greznišč za potrebno, naloži lahko temu kraju izvršitev teh zgradb; seveda se zgodi to v roku, ki je primeren premoženjskemu stanju kraja. Občina pa razdeli lahko zopet ta izdatek primerno z dolgostjo posameznih posestev med prizadete občinarje, ta svota pa ne sme biti večja od ene šestinke celega potroška.

V večjih krajih so določeni gotovi oddelki za zgradbo osamljenih stavb. Te morajo biti oddaljene od sosedove meje vsaj 4 m sicer pa veljajo predpisi kakor za stavbe v nepretržni črti.

Pred pričetkom nove zgradbe ali pa bistvene spremembe, mora prositi vsak graditelj županstvo za stavbeno dovoljenje. Prošnji je predložiti v dvojnem vse potrebno, da se nedvomljivo razvidi, ali bi stavba odgovarjala vsem predpisom higijene, varnosti in estetike ali ne (t. j. načrt, poročilo o name-ravanih iz njega ne razvidnih gradbenih odredb, o vratih, oknih proti sosedom, o zgradbi stopnic, kletij, vodnjakov, odpeljavi stranišnice in deževnice i. dr.)

Ako pa silijo razmere, začeti z delom pred izdanim dovoljenjem, -- 14 dnij -- in nima županstvo nikakih pomislekov, začne se lahko z zravnanjem zemljišča, z odstranitvijo starih posopij in drugimi pripravljalnimi deli še pred tem rokom, vendar vedno le s privoljenjem županstva.

Za zgradbe ob javnih cestah, katerih uprava je v rokah drugih oblasti (državne ali skladovne), istotako ob železničnem svetu, vodnih tokih, pokopališčih itd. morajo izdati dovoljenje v smislu tozadevnih posebnih predpisov razum občine še one oblasti, ki so za to okolico kompetentne t. j. okr. glavarstvo, cestni odbor, železniška uprava ali pa vodna policija.

Ker pa bodo morali biti po zakonu načrti in priloge podpisane razum od gopsodarja tudi od onih, za zgradbo pooblaščenih, delo izvršujočih oseb, ktere bodo morale poznati zakon v izogib najrazličnejšim neprijetnostim v vseh podrobnostih, preidem navedbo teh določb v tem sestavku, ker je namenjen le v informacijo širših vrst čitateljev. Obcestna poslopja ne smejo biti višja od 5/4 cestne širine (od tlaka do žlebovja), a največ 15 m. Ona v dvoriščih morajo biti oddaljena od glavnega poslopja vsaj toliko, kolikor je glavno poslopje oddaljeno od sosedovega nasproti ceste. Kjer gledajo k sosedu stene z okni, mora biti oddaljeno poslopje od sosedove meje vsaj 9 m.

Osamljena poslopja smejo biti največ 22 m visoka, računane od najnižje točke temelja do najvišje, slemena, širina pa mora biti sorazmerna z višino.

Poslopja, ki niso določena za stanovanja niso podvržena tem predpisom glede višine in dolžine.

V stanovanjskih hišah morajo, kakor se razume samo ob sebi, odgovarjati posamične sobe vsem zdravstvenim pogojem. Biti morajo svetle, zračne in primerno velike, sicer se gopsodarja lahko prisili k popravi načrta in eventualno odpove dovolitev zgradbe. Visoki morajo biti vsi prostori najmanj 3' do 3'20 m.

Ker se opaža po deželi, da se porabijo za spalnice mnogokrat najslabši prostori, bi na splošno priporočal, da se odmerijo stanovanjske in spalne sobe po 13 do 14 m² na osebo, t. j. toliko kolikor zraka v eni noči z dohodom svežega, ena oseba porabi. Spalnice naj bodo, ako jih je več, najmanj 9 m² velike, ako je pa ena sama za celo družino pa 10 do 20 m² v razmerju števila članov družine. »hiša« približno 15 m², kuhinja s prostorom za kuhinjsko opravno pa vsaj 14 m² velika.

Gradivo za stanovanjske hiše mora odgovarjati strokovnim predpisom trpežnosti in kakovosti. Opeka za zidove mora imeti deželno - navadne mere 27/13/6'5 cm in mora biti za zidove izven zemlje vedno sveža. Pokvarjena in nezdrava opeka, odvzeta od posutih poslopij je prepovedana. Opeka za kritje streh in umetna ima lahko poljubno mero.

Tudi določil glede mer zidov z ozirom na njihovo stavbeno trdnost ne bom v tem sestavu navedel, ker mora vak zidarski mojster poznati vse tozadevne predpise zakona.

Politični pregled.

V ponedeljek se je otvorila prva seja nove italijanske zbornice z nagovorom kralja. Socijalisti so se pri vstopu kralja v zbornico z velikim hrupom odstranili. Tem prirčnejsje so pozdravljali kralja ostali poslanci. Iz kraljevega govora posnemamo odlomek, ki se tiče zasedenega ozemlja: »Novo ozemlje združeno z Italijo je državi naložilo rešitev novih vprašanj. Naša tradicijselna svoboda mora kazati

pot tej rešitvi z največjim ozirom na avtonomijo in na stare krajevne običaje. Ne smemo štediti z nobeno brigo in z nobeno žrtvijo, da se ne bi zmanjšalo oziroma nazadovalo v tem ozemlju splošno blagostanje.»

Wilson je na Nittijeve čestitke, da je ozdravil od svoje bolezni in da pričakuje italijanska vlada uspešno rešitev jadranskega vprašanja, odgovoril med drugim sledeče: »Dobil sem Vaše brzojavke, tihoče se rešitve reškega vprašanja. Ne morem Vam prikrihati mojega začudenja, ko sem izvedel o novem načrtu rešitve tega vprašanja, ki ga je predložila italijanska delegacija v Parizu. Vi veste dobro, da stojim jaz s celo vlado in državo nepremakljivo na stališču prvega mojega načrta glede rešitve jadranskega vprašanja. Italijansko ljudstvo ne sme glede tega vprašanja stati na stališču imperijalistične manjšine. Italijansko ljudstvo se mora pobrigati sedaj za rešitev težkih družinskih in gospodarskih problemov. Sporočiti Vam moram, žalibog, da ne moremo spremeniti našega stališča v tem pogledu. Nadejam se, da se bodele obe državi p o rešitvi tega spornega vprašanja zopet sprijaznili.»

Dopisi.

Iz Mirnika. Smrt pokojnega nadučitelja Erzetiča je bila gospodom res dobrodošla, ker so mislili, da se jim uresniči njih srčna želja. Gospodje so sicer obračali, ljudje so pa obrnili. Nobena zvižaća, nobeno strahovanje ni pomagalo; prejšni teden je bila, po velikem trudu zopet otvorena slovenska šola v Mirniku.

Domači gospodje, da bi vsaj nekoliko tudi njih veljala, so otvorili tudi italijansko šolo, pa le v Golobrdi in le za furlanske otroke. Ljudje niso temu nič nasprotni; vsak si želi izobrazbe v svojem jeziku, zato smo zahtevali tako odločno slovensko šolo v Mirniku!

Slišali smo, da nekteri gospodje poizvedujejo po naročnikih »Goriške Straže«. Tudi teh se ne bomo ustrašili. Ako jih »Goriška Straža« res tako zanima, jim jo bomo naročili — Domačin.

Ugrabljeni tatovi. Pred nekaj časom so neznan zlikovci odpeljali gospodu Francu Lesici iz Golobrd brda konja z vozom, pozneje so ugrabili v Dolenjah samo iz enega hleva tri konje in dve kravi, 26. nov. so pa hoteli izprazniti prodajalno Jereghini v Mirniku. Gospodinja v spalni sobi je slišala v spodaj stoječih prodajalnih neko škripanje, katerega ni mogla pripisati navadnim podganam. Zato je previdno izginila v bližnjo gostilno ter poklicala nekaj fantov na pomoč. Fantje so takoj obkolili prodajalno in tako iznenadili štiri vojake, ki niso pričakovali take inspekcije. Oblegani vojaki so fantom zastoj žugali in zastoj jih prosili, naj jih spusté, dokler niso prišli orožniki, ki so jih spravili v varnejši kraj. Nepričakovani gostje so bili že ves denar potlačili v žepu.

Avtomobilska zveza Bovec - Kobarid - Sv. Lucija. Gotovo je avtomobilska zveza Bovec - Sv. Lucija zelo koristna naprava vojaške intendance, a je koristna v prvi vrsti samo za isto ter ima še mnogo nedostatkov. Avtomobili, ki vozijo, so navadni lahki tovorni avtomobili, ki so samo z navadno plahto pokriti, kar lahko potnike obvaruje pred dežjem, nikakor pa ne pred mrazom, ki bo posebno sedaj v zimskem času zelo neprijeten spremljevalec za vsakega, ki mora potovati. Avtomobila vozita le dva za civilno prebivalstvo in to tako, da se v Kobaridu srečata ona dva, ki prideta iz Bovca in imata zvezo z vlakom, ki odhaja ob 11:30 predpoldne iz Sv. Lucije. To je za potnike pre malo zveze, oni morajo ostajati n. pr. čez noč v Tolminu, če imajo tam opravke, s tem zapravljajo čas in denar, ali pa morajo hoditi peš. Vsaj še eden avtomobil bi se moral upostaviti za civilno prebivalstvo. Potem ti avtomobili prenašajo vozijo. Vojaški avtomobili so že znani, da vozijo najhitreje in najvratolomneje, a najvratolomnejši od najhitrejših so avtomobili »corriere«. Seveda je to šoferju ali morebiti vojakom in mogoče tudi kojemu potniku v zažavo. A z avtomobilom se vozijo tudi stari ljudje in ženske, ki so v vednem strahu, da se prigradi kaka nesreča. Če primerjamo avtomobilsko zvezo v mirni dobi med Sv. Lucijo in Trbižem, se moramo čez sedanjo zvezo resno pritoževati. Seveda je tudi ta sedanja koristna, a če že plačamo še precej visoko vozino, lahko tudi zahtevamo plačilo primerno udobnost. V mirni dobi je vozil avtomobil večkrat na dan, in sicer tako, da smo lahko zjutraj prišli k vlakom ter imeli za nazaj od večernega vlaka tudi zvezo.

Govori se, da je neko podjetje prosilo, da bi se mu dovolilo vzdrževati avtomobilsko zvezo Bovec - Sv. Lucija s privatnim avtomobilom, a mu je bila prošnja odbita. Zakaj? Civilno podjetje bi po naših mislih gotovo gledalo na to, da bi vspostavilo boljše zvezo in za gotov denar tudi občinstvo boljše postreglo. Merodajne oblasti imajo pa skrbeti za to, da se ljudstvu omogoči kolikor mogoče veliko in udobnih zvez, kar je tudi sploh v občno korist.

Domače vesti.

»Goriška Straža« v letu 1920.

Po dolgem razmišljanju in posvetovanju z raznimi sorojaki, smo z ozirom na razne težkoče in ovire prišli do zaključka, da bomo za enkrat tudi v novem letu izdajali list le enkrat na teden.

Upošteva na eni strani med drugim naš gospodarski položaj in na drugi silno draginjo, ki nam naklada toliko žrtev in bremen, smo se bali, da bi naše ljudstvo, ki večkrat še za kruh nima, pri najbolj volji ne moglo segati po svojem domačem listu, ki ga je — kot nam kaže število naročnikov — vzljubilo in sprejelo popolnoma za svojega. Da ne govorimo tu o drugem, naj omenimo samo še nad vse žalostno in sramotno slabe in še vedno neurejene pošne zveze po naši deželi, kar je za prospeh večkrat izhajajočega lista velikanske važnosti.

Vemo sicer, da ne bodo s tem našim sklepom vsi zadovoljni, da se bo to mnogim zdelo premalo. Te prosimo za sedaj še potrpljenja. Potolajijo naj se za enkrat malo s tem, da bo oblika (format) lista v novem letu nekaj večja, da bomo oskrbeli od časa listu po možnosti tudi prilogo.

List bo stal:
Celo leto 8 L, pol leta 5 L, četr leta 2 in pol L, mesečno 1 L. Za inozemstvo 12 L, celo leto. Posamezna številka 15 stotink. Plačati je treba naprej!

Ceno lista smo znižali do skrajnih mej, da damo tako možnost tudi revnejšim, da se naročijo na »Goriško Stražo«. Če se bo to komu, ki ima morda kaj več pod palcem, zdelo premalo naj v svojem ogorčenju sede ter napiše na nas ukor — v obliki »nakaznice« z opazko: »Pošiljam 10, 20, 100 lir kot dar Goriški Straži«. Ta ukor bo rodoljuben in bogoljuben.

Ce je naročnina nizka, bodi pa število naročnikov visoko! Zato prosimo gg. poverjenike, da pričnejo takoj pobirati naročnino za leto 1920. List ostane za ljudstvo, kar je bil do sedaj; radi tega upamo, da nam bo novo leto prineslo lepo število novih naročnikov.

»Goriška Straža« v vsako hišo!

Na delo za »Goriško Stražo«!

»Goriška Straža« stane do konca leta eno liro.

Umrli je 15. novembra Frančišek Habè na Gočah pri Vipavi, v starosti 67 let. Pokojnik je bil lastnik velikega posestva, vzoren gospodar in kletar. Gosstoljubnost njegova je bila znana daleč na okoli. V zasebnem in javnem življenju je bil vedno veren mož. N. p. v m.!

Slovenske šole v Gorici. Stariši poprašujejo neprestano in z veliko skrbjo, kedaj se otvorijo v Gorici slovenske ljudske in druge šole. Odgovarjamo, da so se storili vsi potrebni koraki in sicer nele enkrat, ampak večkrat, a da nimamo še nobenega odgovora. Prosili in zahtevali bomo energično, dokler se ne izpolnijo naše pravice, ki jih imamo do omike našega ljudstva. Mi nočemo analfabetov! Mi hočemo biti še nadalje omikan narod. To naj vedo merodajni krogi. Šol nam dajte, ki smo jih imeli prej!

Dokler se nam ne izpolnijo pravične zahteve, naj slovenski stariši sami skrbé, da se otroci nauče pisanju in računanju! Podučujte po družinah sami, da ne bo med nami analfabetov!

Krščanski nauk v šoli. Kakor pri nas je hotela ital. vlada tudi na južnem Tirolskem odpraviti krščanski nauk iz šol. Računala je najbrže na potrpežljivost in nezavednost ljudstva. Toda zadela je na odpor, in umaknila je svoj odlok.

Bodimo zavedni in napredni tudi pri nas! Zahtevajmo odločno, naj se vlada strogo drži zakonov in volje ljudstva. Drugega ne vprašamo. Krščanski nauk, ki je podlaga prave omike, mora biti tudi za naprej del šolskega poduka in se ima torej podučevati med šolskimi urami. Podučevati ga morajo osebe, ki so postavljene od cerkvene oblasti, torej duhovniki ali izjemoma take civilne osebe, ki so od cerkvene oblasti pooblašene. Slovenci, dokažimo, da smo zavedni!

Pripravlja se drugi natis Koledarja, ki izide za novo leto. Prvega natisa se je razprodalo 10.000 izvodov. Nova naročila že prihajajo; kdor si ni še omislil Koledarja, naj se zglašé osebno ali pisмено v »Narodni tiskarni« v Gorici od 15. t. m., in naj ob enem pošlje tudi število novih naročnikov, katere je pridobil za drugi natis. Cena je 2'60 L.

Trg Sv. Andreja je bil precej slabo obiskan, in ni dosegel one višine prometa iz dobrih starih časov. Prodajalnih kolib je bilo na Travniku mnogo manj kot v prejšnjih letih, a kričaji, ki so ponujali radevednemu občinstvu vse mogoče in nemogoče stvari, so bili na vseh koncih in krajih. »Komedije, med temi tradicionalni »ringl špil« in barke, so izginile popolnoma.

Kje so zveplenke? Jedenkrat primanjkuje tobaka, drugikat olja in riža, a pomanjkanje zveplenk je v mestu v zadnjih dnevih doseglo že vrhunec. Ljudje tavajo s prodajalne v prodajalno, a zveplenk ni nikjer. Pomanjkanje povsod, a navzlic temu plavamo v obilici — blata.

Železniški tarifi so se podražili s 1. decembrom in sicer pri osebni prometu za prvi razred za 41 odstotkov, pri drugem razredu za 30 in pri tretjem na splošno za 20 odstotkov. Ravno tako so se podražili občutni tarifi pri blagovnem prometu in sicer za 40 do 50 odstotkov.

Okrajna bolniška blagajna v Gorici, vabi svoje člane na izredni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, 7. dec. 9'19 ob 10 uri zjutraj v Gorici v blagajniških prostorih ul. O. Leoparda 6 l.

Za »Pučkega prijatelja« so darovali po 10 lir: O. dež. sodni svetnik A. Komavec, g. sodni svetnik I. Mašera in g. Fr. Spacapan (Gor. Trebuša).

Izgubljeno. V torek okrog poldne je izgubila oseba z dežele v sredini mesta (na Travniku) lepo svoto denarja z listničk vred. Najditelj je uljudno naprošen, da nesrečnežu, ki živi le od dela svojih rok - vrne denar potom našega upravnništva, kjer dobi za najdeno pošteno nagrado.

Kolkovanje bankovcev v Jugoslaviji. V zmislu vladne naredbe se je pričelo v Jugoslaviji kolkovanje žigosanih bankovcev. Ta odredba je bila nujno potrebna, da se država reši neprepečatenih in zlorabno prepečatenih bankovcev, katerih se je zaneslo že več milijard v državo. Radi tega so vse meje zaprte in je obustavljeno vidiranje potnih listov v Jugoslavijo do 14. t. m.

Pri kolkovanju, pri katerem se prilepi na vsak žigosan bankovec še državni kolek, dobi stranka 80 odstotkov v kolkovanje predložene svote v kolkovanih bankovcih, za 20 odstotkov v kolkovanje predložene svote pa priznanico. Na ta način vzame država 20 odstotkov bankovcev iz prometa in izda zanje svoječasnno izplačljive priznanice.

Ako bi imel kdo izmed naših ljudi tostran demarkacijske črte žigosane bankovce, naj se toraj požuri, dokler je še čas.

Regulacija valute v zasedenem ozemlju. Ker nam danes primanjkuje prostora, da bi se mogli podrobneje baviti z novim zakonom o valuti, bomo približili prihodnjič daljši članek o tem zakonu. Za sedaj naj omenjamo, da bo država od 25. februarja do 30. junija prih. leta izplačala vsem onim, ki so že menjali pri državnih blagajnah krone v lire na podlagi 40 odstotkov, še dvajset odstotkov. — Za one serije lir, ki so imele svoječasno z odlokom 9. decembra 1918 oziroma 27. februarja t. l. prisilni kurz K 2'50 za liro, bo država v gori navedenem roku izplačala še 50 cent. za vsako liro in sicer sledečih serij bankovcev: L 1 — ser. 91; L 2 — ser. 61; L 5 — ser. od 3227 do 3236 in od 3183 do 3212; L 10 — ser. od 2561 od 2590 in od 2607 do 2614.

Predsednik begunske posredovalnice v Ljubljani nas naproša, naj opozorimo vsa županstva goriškega in sežan. okraja, naj pošljejo za vse one begunce, ki se nahajajo še v Sloveniji, potrdilo na naslov posredovalnice, da ima dotični begunec, ki se hoče vrniti domov, preskrbljeno stanovanje oziroma posestvo v občini.

Atentat na zaloge municije v Zagraju. V nedeljo zvečer je pri municijskih skladiščih postavljena vojaška straža preprečila atentat, ki bi imel za cel Zagraj nepregledne posledice. Neznani zlikovci, ki so že napeljali vžigalno vrstico v granato brez zamaska, so pravočasno zbežali. — Zadnji čas je že, da se spravi zaloge razstreliva v neobljudene kraje.

Vprašanja in odgovori.

A. K. v Tolminu. Ako so bili dotični gospodje tako »fini«, da so Vam vse stanovanje pomazali in celo Vaše stvari odnesli in ste itak celo zadevo naznanila karabinirjem, kjer je zaspala, potem bo stvar najbrže naprej spala.

Ako imate škodo na hiši, napravite predlog na sodnijo, naj Vam to škodo ceni.

J. P. v Sežečah. Ako Vam bi sodnija že ugotovila škodo na hiši, oziroma zemljišču (gozdu, trti, sadnem drevju), dobite za sedaj le 3 odstotno posojilo za to škodo in sicer le 50% povzročene škode. Odškodnino dobite izplačano šele po aneksiji ozemlja od strani Italije.

R. N. v Ajdovščini. Naknadno Vam moramo sporočiti, da imajo vdova in sorodniki pravico do penzije le tedaj, ko se bo to ozemlje anektiralo. Radi tega naj opustijo vsi prizadeti vsako vlaganje prošenj za sedaj.

T. P. v Trziču. Ker je Vas zadnji naš članek o vojnih odškodninah in rekvizicijah vznemiril, češ, država toraj ni primorana plačati vojnih odškodnin in jih radi tega morda ne bo izplačala, Vam moramo povedati sledeče: vsaka država je moralno primorana, da izplača vojno odškodnino in bo to tudi storila, v najslabšem slučaju s pomočjo Zveze narodov. Izplačevanje vojne odškodnine se bo gotovo zavleklo, ali vsaka država bo v slučajih nujne potrebe tudi nujno posredovala, da vdobijo najpotrebnejši odškodnino prej kot mogoče izplačano. — Za našo osiromašeno in od vojne tako prizadeto deželo se bo taka akcija gotovo prej kot mogoče uvedla. Treba bo pred vsem enotnega nastopanja od naše strani.

F. B. v Tolminu. Vprašajte na tamošnjem glavarstvu, ali je treba za službo gozdnega čuvaja znanje italijanskega jezika. Po našem mnenju tega ni treba.

N. N. v Štanjelu. Dotični, ki Vam hoče kratiti pravico do posesti parcele, katera je v Vaši lasti že 60 let, seveda nima do te parcele nobene pravice, tudi ako ste imei ves čas le užitek te parcele.

A. Š. v Krasnem. Ako Vam je granata ubila očeta in brata, napravite za sedaj prošnjo na Vrhovno poveljstvo (potom županstva), naj se Vam prisodi kaka podpora. Pravico do penzije oziroma enkratne odškodnine boste imela šele tedaj ko in če postanete italijanska državljanca. Zglasite se radi prošnje izjemoma osebno pri nas, morda v torek od 10—12.

O. G. v Skopem. Ako imate v rokah kak dokument o prodaji dotične parcele, lahko zahtevate izplačilo, drugače ne.

I. K. v Kobaridu. Zahtevajte od družbe »Feniks« izplačilo že plačanih obrokov.

R. S. v Ljubljani. Veseli nas, da sega zanimanje za to našo rubriko že tako daleč. Kar se tiče Vaših vprašanj je najbolje, da se obrnete osebno na ameriški konzulat v Trstu, Via S. Caterina 1; ta urad je odprt od 9-12 in od 3-5. Od tega konzulata smo dobili le pismeno obvestilo, da ponuja »Maritime Navigation Company, New York, Battery Place 17« antracit v vsaki množini in da je cena brez konkurence. Od zneska, ki ste nam ga hoteli po Vašem posredovalcu vročiti, smo si pridržali le 50 cent. za poštino. Opozarjamo Vas in druge naročnike, ki se zanimajo za naše »Odgovore«, da smo vsem brezplačno na razpolago, a zahtevamo le, da je dotični naročnik. Ako ni še, naj se takoj naroči.

T. P. v Nabrežini. Katera je največja tovarna železniških strojev v Evropi? Ker gre za stavbo, hočemo biti točni: največja tovarna lokomotiv v Evropi (in na svetu sploh) je sedaj nekdanja največja livarna topov, Krupova tovarna v Essenu. Ta tovarna bo izdelovala letno 300 lokomotiv s tenderji in 2400 železniških vozov. Tozadavna pogodba Kruppovih tvornic z nemško državo je že sklenjena.

Zanimivosti.

Vrhunec prdrznosti. V privatno stanovanje graškega tovarnarja sta prišla moža, ki sta polagoma obvestila gospoda, da so zločinci ulomili v njegovo pisarno. Iz blagajne so pobrali samo pol škatle sportov, vse drugo, kakor terjatve na avstrijski vojni erar, listine o vojnih posojilih so pustili. Menič, da ima pred seboj detektiva, se jima tovarnar zahvali za informacije in se zelo začudi ko ga prosi mlajši za napitnino, češ: »Midva, sama sva ulomila pri vas, tri ure sva se trudila in naporno delala po noči in pri tem sva požgala celo, drago svečo in vse to -- brez uspeha--« Dandanes hoče biti pač vsak delavec plačan.

Listnica uredništva. Mnogo dopisov smo morali za to številko odložiti. Dopisniki naj nam to oprostite. Prhodonti.

Dopisnike na deželi prosimo, naj se pridno oglašajo z dopisi. Obveščajo naj nas o vseh dogodkih iz svojega okoliša, mi bomo radevolje priobčevali vse, kar zanima naše čitatelje.

TEDENSKI KOLEDAR.

DECEMBER.

- 7. nedelja, 2. adventna, † Ambrosij,
- 8. ponedeljek, Brezmadežno spočetje Mar. Dev.
- 9. torek, Peter For., Sirij;
- 10. sredo, Lauretanska Mati Božja, Judita;
- 11. četrtek, Damaz, Trazon;
- 12. petek, Sinezij, Epimah;
- 13. sobota, Lucija, Otilija.

Izšel je:

„Vedež“!

za leto

1920.

Zbog vsakevrstne in zanimive vsebine, prekaša »Vedež« vse svoje prednike!

Radi praktičnejšega pregleda, razvrstil je »Vedež« svojo vsebino na štiri dele in sicer 1.) Za vsaki dan, 2.) Statistika, 3.) Zabava in pouk, 4.) Zapisnik.

Z ozirom na veliko število odjemalcev, je zvišal »Vedež« dobitke in darila svojim srečnim naročnikom na število

100.

»Vedež« odhaja med ljudstvo s polno torbo, da niti sam Sv. Miklavž mu ne more delati konkurence. Lično vezan stane L 2.

Istočasno je izšel:

„Gospodinjski koledar“
za leto 1920.

brez katerega gotovo ne ostane nobena pridna in skrbna gospodinja, ker poleg zapisnika za vsak dan v letu in seznama za perilo, bo našla naša gospodinja v svojem Koledarju vse polno podukov in navodil posebno glede vzgoje itd.

»Gospodinjski koledar« je vsaki gospodinjki najboljše opora. Kar je človeku vera, to je »Gospodinjski Koledar« pridni gospodinjki!

Trdo vezan stane L 4.

Založništvo in razprodaja

J. ŠTOKA

knjigarna in papirnica

TRST.

UL. MILANO 37.

»Vedež« in »Gospodinjski Koledar« se dobata v prodajalni Kat. tisk. društva v Gorici v Montovi hiši.

Tovarna za bombaževino v Trobaso-Intra

(LAGO MAGGIORE).

CENTRALNA ZALOGA: Milan. Podružnice: Torin, Trst, Reka, Trident, Bombay, Smirna.

Zaloga na debelo v Gorici, zastopana po gosp. **ARTUR-JU BONESCHI**, se je preložila iz ulice Via Teatro št. 6 v isto ulico na št. 12 (znotraj, v bivše poštne prostore).

Izdaja konsorcij „Goriške Straže“.
Odgovorni urednik: Josip Vimpoišek.
Tiskarna „Narodna Tiskarna“ v Gorici.

Anton Breščak

velika trgovina s pohištvo vseh vrst
Gorica, Via Carducci 14

PETER GRUDEN

Gorica - Piazza Grande 6 - Gorica

Priporoča svojo zalogo najboljših vin in mešanega blaga. Postrežba točna in solidna. Po okolici tudi na dom.

Zaloga šip, porcelanastega in steklenega blaga okvirjev za podobe in zrcala

Anton Koren,

Gorica, Via Carducci 4

Andrej Golja

Gorica - Piazza Grande 22

Prodajalna stekla, potrebščin za kuhinjo. Velika zaloga rešet, škafov, kadij in raznovrstne suhe robe.

Občeznana

ZALOGA

istrskega, vipavskega, briskega, italijanskega in dalmatinskega

vina

in vsakovrstnega žganja,
(tudi na drobno), vermoutha,
marsale itd.

na debelo.

CENE BREZ KONKURENCE.

Brata Abuja, Gorica,
Via S. Antonio 4 (poleg Korna).

Hiša. V Mirnu (pri cesti) se proda kmečka hiša z dvema prostoroma, skednjem in hlevom, pripravna tudi za rokodelstvo ali gostilno. Več se poizve pri Andreju Urduhu, Mirn 153.

Lepa prilika.

Proda se takoj dobro shranjen pianino. — Več se poizve pri naši upravi.

Išče se

več krojačev

(moških) za krojačnico modne trgovine. Zglasiti se treba

v Gorici, Corso G. Verdi, 38, I. nadstr.

O. Bruggnaller Gorica, Via Menache 5.

Velika izbira rakev, umetnih vencev in vseh drugih pogrebni potrebščin. — Delo domače — cene zelo zmerne. Naročila se izvršujejo točno.

Nova zaloga

vina, vermoutha, marsale ter več vrst žganja.

Josip Krainich in Evg. Namar
Via S. Antonio 2 (poleg Korna) v Gorici.

BRIVNICA

LUDVIK COTER, Gorica, Piazza Grande, Tiro. 17
se priporoča slavnemu občinstvu.

Fotograf A. JERKIČ

TRST, ul. ROMA 24,
GORICA, Corso VERDI 36
na dvorišču

Miha Kozman, Gorica

27 Via Rastello 27

Bogata zaloga kmetijskih, lesnih — kakor tudi zaloga hišnih in kuhinjskih potrebščin. Velika izbira krogelj za balincanje, — steklenih izdelkov in inatih posod. —

Knjigarna

Kat. Tisk. Društva
Gorica, Montova hiša.

Zaloga na drobno in na debelo:

Pisarniških in šolskih potrebščin,
Cigaretni papir „Abadie“, „Exelsior“ in drugi.

Svalčice za cigarete „Abadie“.

Razglednice, Pisemski papir.

Zaloga, Dr. Pečjakov Šolski molitvenik in Večna molitev pred Jezusom v Zakramentu ljubezni.

Slovenske leposlovne knjige.

Dr. Valjavec, Italjansko slovenski slovar in Iskravec, Slovensko-italjanski slovar.

Koledar goriških slovencev za leto 1920.

A. DRUFOVKA

Via Rastello št. 3.

Zaloga usnja in prodajalna črevijarskih potrebščin na debelo in drobno. Priporoča se slavnemu občinstvu za obilno udeležbo.

TRGOVINA Z JESTVINAMI

STANKO RUSTJA

Gorica - Piazza Grande

priporoča sl. občinstvu svojo bogato zalogo.

TRGOVINA Z JESTVINAMI

Josip Kutin

se priporoča sl. občinstvu

GORICA - Via Carducci št. 11 - GORICA